

nekaj zgubili. Vsled krivičnega volilnega reda bodo tudi v bodoče imeli Nemci večino v tej po večini slovanski deželi. Nekoliko bi vlada pač lahko za Slovane storila, ko bi hotela uplivati na veleposestvo. V veleposestvu je več mož, kateri niso baš tako nestrpilivi Nemci in bi gotovo tudi Slovanom nekaj pravic privoščili, da vlada nanje nekoliko upliva. To bi bilo v avstrijskem interesu, kajti baš v Šleziji se močno razširja prusofilski nemški nacijonalizem. Žal da se tudi sedanja vlada ne upa prav upreti temu toku.

Važne bodo volitve na Moravskem. Tu ima vlada popolnoma večino v svojih rokah. Odločuje večino namreč nefidejkomisno veleposestvo. To posestvo je razdeljeno v tri stranke, češko, srednjo in nemško-liberalno. Večino odločuje srednja stranka. Ta stranka je pa popolnoma vladno orodje. Dosedaj je ta stranka hodila z nemškimi liberalci, ker je vlada hotela, da se na Moravskem v deželnem zboru ohrani nemška deželnozborska večina. Tu bode grof Badeni moral pokazati, če ga je zares volja spraviti se s Čehi. Ako ne pomaga, da ta dežela dobi slovanski zastop, ko so vendar tri četrtine prebivalstva slovanske, ga Mladočehi ne bodo mogli podpirati. Večina v moravskem deželnem zboru je za Čehe dosti važnejša, nego notranji uradni jezik na Češkem. Zato pa mladočeška stranka gotovo zgubi vse zaupanje pri narodu, ako bi vlado še podpirala, ko bi tudi grof Badeni ničesar ne storil, da Moravska dobi deželni zastop, kakeršen jej gre po razmerju narodnosti v deželi. Nekateri člani srednje stranke so že sami iz lastne volje se izjavili, da se iz nefidejkomisnega veleposestva mora voliti nekaj Čehov v deželni zbor. Proti temu grozno deluje baron Chlumecky. Liberalci celo prete, da pojdejo v opozicijo, ako bi vlada podpirala Čehe. Tu bode torej grof Badeni moral izbirati mej Nemci in Čehi, odločiti se bode moral ali pojde na desno ali levo in to bode odločilno za vso njegovo daljšo politiko.

Politični pregled.

Državni zbor se sedaj posvetuje o volilni reformi. Toliko je skoro gotovo, da bode naposled za vladno predlogo se dobila dvetretjinska večina, ako tudi nekateri poslanci ugovarjajo posamičnim določbam. Baron Dipauli je zopet obnovil svoj predlog glede volilne pravice petakarjev. Mladočehi zahtevajo občno volilno pravico. Sploh pa ne bodo vsi ugovori dosti pomagali. Večjega razširjenja volilne pravice sedaj ni moč doseči. Sedanja vlada ni za to, a to ni glavna ovira. Najglavnejša ovira je državni zbor sam. Nobena stranka skoraj odkritosrčno ne želi občne volilne pravice, večina bi pa najrajše videla, da se volilna reforma sploh opusti. Udala se je nekoliko, ker ve, da drugače se le onemogoči. Za obširnejšo volilno reformo bode še le pozneje čas, ko bode vsaj nekaj pravih ljudskih zastopnikov v zboru. O sedanjih se namreč ne more reči, da so ljudski zastopniki, temveč so le zastopniki nekaterih privilegovanih slojev.

Dr. Lueger je zopet voljen za župana. Dobil je pri volitvi 96 glasov, liberalci bivši župan dr. Griebel pa samo 42. Dr. Lueger je izjavil, da volitev vsprejme. V svojem govoru je omenjal, kako Madjari delujejo proti Dunaju in na-

glašal, da je njegova izvolitev del boja za osvobojenje krščanstva in Avstrije. Nikakor pa ni njegova izvolitev boj mej njim in grofom Badenijem. Omeniti pa moramo, da dr. Lueger v svojem govoru ni toliko naglašal nemštva, kot ga je, ko je bil prvič voljen. — Ne ve se še, če bode vlada njegovo izvolitev predložila v potrjenje. Vlada je sprva mislila ob enem odrediti volitev podžupana, da bi prvi podžupan takoj prevzel občinsko upravo, potrjenje župana bi se pa potem lahko odlašalo. To misel je pa opustila, ko je izvedela, da protisemitje mislijo dr. Luegerja voliti tudi za prvega podžupana in bi torej on bil tedaj takoj prevzel mestno upravo. Če vlada predloži dr. Luegerjevo volitev cesarju v potrjenje, še ni odločeno.

Pokojnine višjeuradniških vdov. — Te dni je v državnem zboru na dnevnem redu nov pokojninski zakon. Poslanci so se posebno izpodtikali nad visokimi pokojninami vdov višjih uradnikov. Tako je bilo določeno v vladni predlogi za vdove prvih treh činovnih razredov 5000, 4000 in 3000 gld. Finančni minister je opravičeval te pokojnine s tem, da so te vdove že tako boljšega življenja vajene. Take visoke pokojnine so se celo nemškim liberalcem, ki gotovo imajo dovolj ozira na boljše stanove, zdele previsoke in dr. Menger je predlagal, naj se jim dovoli po 3000, 2600 in 2200 gld., kar je gotovo še veliko preveč. Poslanec Fuchs je predlagal, naj se določijo dotične pokojnine z 2000, 1800 in 1600 gld. Take pokojnine so gotovo še dovolj visoke. Od slovenskih poslancev je za Fuchsov predlog glasoval jedino gosp. Koblar. Primorski in štajarski poslanci ter dr. Ferjančič se glasovanja niso udeležili. Najbolj čudno je, da so zastopniki kmetijskih občin Hohenwart, Klun, Povše, in Pfeifer glasovali proti temu predlogu. Take visoke pokojnine pač niso v interesu kmetov. Tu se je zopet pokazalo, pri kateri stranki so tisti poslanci, ki se potegujejo le za koristi višjih stanov.

»Schulverein« hira! — Kakor jadikujejo nemški židovski in nacijonalni listi, bo letos zopet okroglih 35.000 gld. primanjkljaja. Nemci sami se že spametujejo in ne marajo svojih krajcarjev darovati za nepotrebne „schulvereinske“ namene. Ali kaj poretó koroški učitelji, ko odpadejo „Judeževi groši“, s katerimi jih sedaj radodarno zalaga „schulverein“? Lani je sprejelo take groše kar 72 koroških „šomaštrov“.

Kako prezirajo češke pesnike in učenjake. — Obhajal je nedavno češki pesnik Svatopluk Čech petdesetletnico svojega rojstva. Kakor je že pri takšnih priložnostih, ostali so pri slavnosti Čehi sami. To je, za ta narodni praznik se „od zgoraj“ nihče ni zmenil. Tam „zgoraj“ na Dunaju še ne vedo ali nočejo vedeti, da na Češkem živijo danes trije največji pesniki, s kojimi se more ponášati Avstrija: Čech, Vrchlicky in Zeyer. Lepe besede nekdanjega ministra Conrada, da češka čast je zajedno tudi avstrijska čast, so žalibog le besede. Ali se znabiti vladi zdi, da je Svatopluk Čech v svojih pesniških proizvodih preveč slovansk? — Meseč dni poprej je obhajal mestni arhivar praški, vseučilišni profesor dr. Jos Emler svoj 60. rojstveni dan. Emler je kot zgodovinar pre-dobro znan tudi izvan Avstrije, toda priznanja „od zgoraj“ ni dobil tudi ta mož nobenega. Ravno tako je bilo s slavnim profesorjem W. Tomkom, kateri je po dolgem in vspešnem delovanju na vseučilišču šel v zasluženi pokoj; tako je bilo tudi pri zadnji slavnosti, prirejani na čast Vrchlickemu. Češki učenjak in pesnik ni pač še ravnotežen (!) nemškemu učenjaku! Koliko častnih odlikovanj bi že dobili češki učenjaki in pesniki, če bi jih bila po naključbi rodila nemška mati!

Tirolski Italijani. — Mej vlado in tirolskimi Italijani vršila so se te dni neka pogajanja, pod kakimi pogoji bi prišli v deželni zbor. Grof Badeni je pripravljen se ozirati na njih želje, sedaj se le še upira tirolski namestnik grof Merveld, ki kmalu pojde v pokoj. Svojega deželnega zbora tirolski Italijani več ne zahtevajo, temveč le narodne kurije v tirolskem deželnem zboru. V narodnih vprašanjih naj se sklene določba, da ne more deželni zbor ničesa skleniti brez dovoljenja obeh

kurij. Nadalje zahtevajo Italijani, da se razdeli deželni šolski svet v nemški in italijanski oddelek in pa deželni odbor tudi. Namestnik deželnega glavarja naj bi bil ob enem Italijan, ter bi bil tudi član deželnega odbora. Predsedoval bi italijanskemu oddelku. Pogajanja se niso končala, a vendar je mnogo upanja, da se doseže sporazumljenje. Podobno ureditev razmer kot jo zahtevajo Italijani za Tirolsko bi bila primerna tudi za Koroško, Štajersko in Primorsko.

Poljski klub je dobil breco. Izključil je namreč posl. dr. Lewakowskega, ker je v neki stvari glasoval drugače, kot je bil klub sklenil. Dotična seja kluba je bila slabo obiskana in le tako je bilo mogoče, da so plemenitaši dobili večino proti demokratičnim živliem. Na vso moč so delali, da bi pripravili volilce, da Lewakowskemu izreko nezaupnico in ga prisilijo, da odloži mandat. To se pa ni zgodilo. Lewakowski je bil sklical shod volilcev, in ti volilci so se izrekli, da se vjemajo popolnoma z njim. Pač so se pa na tem shodu slišale kaj ostre besede proti poljskemu klubu. Lewakowski je zastopal mesto Levov in za poljski klub je velika breca, če prebivalstvo glavnega mesta mu izreče tako nezaupnico. Vidi se, da se v Galiciji začenja upor proti gospodstvu poljske šlahte. Tudi mnogi poljski listi že obsojajo politiko poljskega kluba.

Bolgarija. — Z edne strani se zatrjuje, da nima obisk kneza Ferdinanda v Carigradu prav nobenega političnega pomena in da se turški sultan ni s knezom pogovarjal o nobenih večjih Bolgarije se tičečih vprašanjih. Z druge strani se pa poroča, da je sultan odgovarjal knezu zopetno zjedinenje bolgarske cerkve z grško, da se je dogovarjal z njim o zvezi, ki naj bi se storila mej bolgarsko in turško vojsko itd. Tudi se pravi, da je nevoljen zapustil knez Carigrad, ker je spoznal iz vsega, da Bolgarija še ni tako svobodna, kakor jo je mislil, temveč ima še vedno Turčija prevelik vpliv na njo. Brezdvomno je, da sta se sultan in knez razno dogovarjala in neverjetno je, da bi bila pri vsem tem naletela na posebna nesporazumjenja, kajti sicer bi sultan kneza ne bi bil tako obdaril in odlikoval. Podaril mu je 5 arabskih konj, ga imenoval feldmaršalom turške vojske in je njegovo spremstvo odlikoval z redovi. — V Petrogradu je bil knez Ferdinand kaj slovesno sprejet. Došel je tja minolo soboto. Na kolodvoru ga je pričakoval veliki knez Vladimir z velikim spremstvom. General Černjajev ga je v ime „Slavjanskega blag. občestva“ pozdravil in mu ponudil kruha in soli. Knez se je zahvalil rekoč, da se čuti srečnega, da se more pokloniti ruskemu carju. Knez je bil v avdijenci pri carju in carici. Pri vnanjem ministru Lobanovu se je mudil knez nad 2. uri. Pri obedu je car napil turškemu sultanu, potem posebno srčno knezu in princu Borisu. — Razni listi raznovrstno poročajo o obisku kneza Ferdinanda v Peterburgu in o političnih uspehih tega potovanja.

Španija. — Pred kratkim so se vršile na Španjskem volitve v poslansko zbornico. Kakor je bilo pričakovati, se je zgodilo. Vlada je dosegla popolen uspeh. Saj pa tudi vlade znajo pritiskati na volilce. Ondi ni zadnji čas še nobena vlada propala pri volitvah, temveč si vsaka pridobila večino, kakoršno si je želela. Tako tudi zdaj. Voljenih je 318 njenih pristašev, takozvanih konservativcev, liberalci so si priborili 87 sedežev, republičani le 3. Da pa ta izid volitev ni izraz javnega mnenja, ve vsakdo. Posebno republikanska ideja je bolj razširjena po Španiji, kakor da je zmožna samo 3 sedeže si priboriti. A vlada se boji republikancev in napela je vse sile proti njim. Posebno sedaj, ko se vlada bojuje s tolikimi neuspehi na Kubi, so jej neljubi republikanci. Sicer pa vsa umetnost vlada ne bo nič pomagala, če odpade Kuba. Brezdvomno zavladala tedaj v Španiji druga ideja in kdo ve če bo sedanja vlada še mogla v bran stopiti proti republikancem. Izguba Kube je pač taka, da se vsled nje lahko napravi popolen prevrat v Španiji.

Kuba. — Španjska poročila so vedla zadnji čas povedati o nekih uspehih španjske vojske na Kubi. Vse to ni bilo istinito. Poveljništvo španjske vojske na Kubi, je širilo to vest, da prikrije slabo stanje Španije ondih in vspehe ustašev. Odkar so zvezne države ameriške priznale Kubo za samostojno vojujočo se vlast, je temu Španjska vojska na Kubi odločno oporekala, češ, da ustaši ne morejo za tako vlast veljati, ker še niso vzeli nobenega mesta. To se je zdaj zgodilo. Vzeli so Španjcem mesto Pinar de Rio. Vsled tega je španjska vlada močno poparjena. Sklenili so poslati še 40.000 vojakov na Kubo, da rešijo čast Španiji in ohranijo Kubo. Kubanci dobivajo znatno podporo iz ameriških Zjedinjenih držav in tudi iz Anglije. Govori se, da se je sklenila mej ustaši in nekim angleško-ameriškim sindikatom neka tajna pogodba. Sindikat daje denar. Kubanci so se pa zavezali dovoliti sindikatu, olajšave za blago, ki bo dohajalo na Kubo. Čez deset let naj bi se potem Kuba pridružila Zjedinjenim državam. V vsem kaže slaba Španjcem. Že danes se lahko reče, da je Kuba izgubljena za Španijo, kar pomeni za to velikansko izgubo. Koliko milijonov se je že potrosilo in potem pa zanaprej odpadejo še znatni dohodki, katere je dajala Kuba Španiji. Izvršiti bi se moral pač nenavaden preobrat, da bi Španija zdaj še dosegla vspehe na Kubi.

Afrika. — Pogajanja Italije z Menelikom so se razbila, poveljnik zgubljene bitke pri Adui, Baratieri, je v preiskovalnem zaporu v Masavi, laška vojska pa še nadalje eksperimentuje proti Abesiniji. Abesinci menda mirujejo in se pripravljajo za napad v jeseni. Njim se ne godi nič hudega, doma so in stroškov nimajo izvanrednih. Drugače je pa z italijansko vojsko. Ta se mudi daleč z doma, in potrosi ogromne svote za preživetje. Danes se res prav nič ne ve, kako se končajo te afriške homatije za Italijane, gotovo pa je, da z dobičkom ne bodo odšli iz Afrike. Pa vsaj gmotno itak vedo, da so tepeni, rešili bi le še radi to malce časti, kar je še niso izgubili pri Adui.

Obrtnija.

Belokranjska železnica.

(Govor posl. J. Višnikarja v seji poslanske zbornice dne 17. marca t. l.)

(Konec.)

V teh motivih zakonu z dne 6. junija 1890. drž. zak. štev. 118 o koncesiji dolenjskih železnic se bere doslovno:

Projektovane dolenjske železnice imajo ne samo krajevni, nego tudi obratnopolitičen in splošn održaven pomen, ker je glavna proga Ljubljana-Novo mesto srednji del vojaško važne direktne železniške zveze mej dolenjo Ogersko in zapadno državno mejo in ker leži v smeri že davno zahtevane glavne železnice, ki naj se najprej zveže s hrvatskimi železnicami, po katerih se morda kdaj združijo z dalmatinskimi železnicami, za kar govore jako važni trgovinski in politični razlogi.

V poročilu železniškega odseka o tem načrtu se še odločneje naglašja obratnopolitični pomen dolenjskih železnic in potreba, da se nadaljujejo do dež. meje. Zlasti se naglašja, da se je proga Ljubljana-Karlovec nahajala že v načrtu, kateri je predložilo meščansko ministerstvo poslanski zbornici dne 15. marca 1869. l., glede popol-